

פוקח עיורים

בא"י, אמ"ה, פוקח עורים.

כל סדר הברכות הללו הולך הוא ומפרט את ההודאה של החזרת הנשמה אל קרבנו ע"י היקיצה, בחמלת מלך חי וקים, אדון כל הנשמות, המבוטאת מכבר בכללותה בברכת אלהי נשמה. והננו מתחילים, אחרי ההודאות המפורטות שבדרך השלייה, על אשר לא ירדה נשמתנו ביסודה מרום מעלתה, שהיא עומדת עליה, והננו באים לידי ההודאה המפורטת החיובית, להודות על ההארה הפרטית של אור הנשמת החוזרת אלינו. והננו מקדימים את יחוסנו אל העולם כולו, ביחס להחוש הכללי חוש הראיה, הנותן לנו אותו הרגש הנעים והמרהיב, הממלא את נפשנו עז וחדות ד', ממחזה התבל וכל היקום, אשר נעלמו מאתנו כליל ע"י תגרת יד השינה, אשר עשתה אותנו כעורים, והננו מודים לד' חסדו בברכת פוקח עורים.

(1) ספר בראשית פרק כא

(יח) קומי שאי את הנער והחזיקי את ידך בו פי לגוי גדול אשימנו:

(יט) ויפקח אלהים את עיניה ותרא באר מים ותלך ותמלא את החמת מים ותשק את הנער:

(3) מדרש רבה בראשית פרשה נג פסקה יד

עיניה אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם מן הכא ויפקח אלהים את עיניה ותלך ותמלא את החמת הדא אמרת מחוסרת

(2) ספורנו עה"ת ספר בראשית פרק כא פסוק יט

(יט) ויפקח אלהים את עיניה. נתן בה דעת להכיר מקום מים שהיה שם כי לא היתה סומא קודם.

(1) משנה מסכת אבות פרק ב

(ט) אמר להם, צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידיבק בה האדם. רבי אליעזר אומר, עין טובה. רבי יהושע אומר, תבר טוב. רבי יוסי אומר, שכן טוב. רבי שמעון אומר, הרואה את הנולד

(35) ספר דרך חיים - פרק ב משנה ט

והוסיף ר' שמעון הרואה את הנולד, הנה גם כן עדות ברור שאין ספק בו על הפירוש הנזכר, כי המדה הטובה אשר זכר הוא יוצא מן המעלה המשובחת. וזה כי זכר למעלה שמעון בן נתנאל ירא חטא, ופירשנו כי יראת חטא הוא כל עוד שיש לו שכל דק וזך ואז יש בו יראת חטא יותר, והפך זה אותו שהוא בור אין בו יראת חטא לגמרי, ור' שמעון בן נתנאל שבה אותו ר' יוחנן בן זכאי במעלה של יראת חטא מורה על שהיה בו השכל הזך והדק שממנו יראת אלהים, ומזה מתחייב הרואה את הנולד שאין רואה את הנולד רק למי שיש בו שכל זך ודק, וכמו שהתבאר אצל איזה חכם הרואה את הנולד, ומפני כי לר' שמעון השכל הזך והדק היה רואה את הנולד, כי השכל הוא כמו נר מאיר יפה ובו רואה את הנולד, הפך הכסיל אשר הולך בחושך לא יראה מה שהוא לפניו. ולפיכך שבה ר' שמעון הרואה את הנולד, שבעל מדה זאת יש לו שכל זך ודק ובשכלו הזך והפשוט הוא רואה את הנולד, כמו מי שרואה ע"י נר שהוא מאיר יפה ובו שמן זית זך, רואה על ידו למרחקים ביותר. והנה המדה הזאת מתחייב ממנה המעלה שיש לר' שמעון שהוא ירא חטא, שבעל ירא חטא יש לו השכל הזך והדק, וזה שאמר ר' שמעון הרואה את הנולד כי מדה זאת נמשכת אל מעלתו כמו האחרים: